

Az ideálok védelmében

Lépten-nyomon találkozni a furcsa ellentmondással: halljuk, tapasztaljuk, hogy az emberek mindennapi életében még jóval kisebb szerepe van a szellemi, művészeti értékeknek, mint a közvetlen, gyakorlati értékeknek. Egy-egy film, kép, színházi előadás is, de mindezek mellett és leggyakrabban a sokat és sokak által nézett tévé valamely műsora mégis parázs vitákat, az erősen megosztó vélemények síszerű összecsapását képes provokálni.

1.

Mi a magyarázata, hogy az általában békés természetű állampolgárok, akik a legnyugalmasabb körülmények között, véletlenül vagy kikapcsolódás céljából nézik végig az adást, másnap szokatlan arroganciával, vérgisérten és lendületesen igyekeznek visszavenni — a látottakról szóló ellenvéleményt. Nyilvánvalóan legsajátosabb, régen gyökerezett, egyéni érzéseik és ítéleteik helyességét nem szeretnék kétségbe vonni. Ez érthető. Másrészt azonban ott érzik a lenézést gesztusát az ellenvéleményben, ezért sértettek. Ez a kevésbé érthető.

Bármekkora is a művészetek, a szellemiek szerepe életünkben, a tévét majdnem mindenki nézi, véleménye, ítélete, valamilyen ízlése pedig mindenkinek van. Egy egészséges, kicsattanó, piros-ropogós almáról azonnal megállapítjuk: szép. Beharapunk és máris kész az ítélet: jó. Igazunkat a valóságot felfogó érzéseink támogatják. De mennyire eltérőek a vélemények, amikor például egy film megítéléséről van szó. Mert nem valóságos, közvetlen tapasztalatok, hanem eszményeink alapján döntünk, ezek az ideálok pedig igencsak különbözőek. Olyannyira, hogy néha alig értjük egymást.

2.

Lehet, hogy nem tisztáztuk még elégszer: sohasem a giccsekről beszélünk, hanem a giccsekről. Nem lehetek a személynél ismertebb személyes sértődöttségre. Mindenestre, amikor felháborodott levélírók veszik védelmükbe a „lelkekhez szóló”, „legalább eleje, közepe, vége van” filmeket, köztük a

giccseket, újra végig kell gondolnunk: bármennyit változtat az életforma, csak úgy, magától, automatikusan nem változik, nem lesz finomabb-fejlettebb az ízlés. Aki harminc-negyven évvel ezelőtt kikapcsolódni vágyott „szép”, légi szerelmi történetek, álproblémás, hepiendes sztorik álltak rendelkezésére. Olyasmiről látott-hallott, amiről valódi életben sohasem, ami vele nem történhetett, csak álmaiban-vágyaiban. Ezek a vágyak-ideálok nem változtak?

A giccsbemutatók indoklásában nincs kérdőjel, az igényre hivatkoznak, amit ki kell szolgálni. Pedig szolgálni általában annyit jelent: segíteni. Mindenhol a sajátos eszközökkel. A tévében például úgy, hogy még az emlegetett generáció, az idősebbek számára is készítenek esztétikai alapismeretekkel szolgáló műsorokat, amelyek után lassan másfajta filmek, valódi művek is élvezhetővé válnak számukra. És ezeket a műsorokat, mondjuk, a giccskek helyett mutatnák be.

3.

Könnyű mondani, nehezebb csinálni, bár vannak már példák. De tovább bo-

nyolítja a dolgot, ha tudjuk, hogy korántsem csak az idősebb generáció nehezen változó ízléséről van szó. Levél bizonyodik középiskolás fiatalok élményeiről is, akik szintén a giccsökkel tudnak szívvel-lélekkel azonosulni. Pedig ők már esztétikát is tanulnak, vagy legalábbis kellene tanulniok. Úgy tűnik azonban, hogy a családban, máshol, az iskolán kívül hallott értékítéletek erősebben hatnak néhányukban, mint az iskolaiak, újratemetnek-életnek bennük avult képzeteket és ideálokat.

Úgy tűnik, kevesebb a meggyőző érv — és főként az élmény — az iskolában, mint kellene. A szűkebb családi környezetben és az iskolán kívül pedig egyelőre igen kevés helyen és fórumon találhatnák eligazító, okos, ízlést formáló szavakra. Amelyek aztán egyre jobban hiányoznak, mert maguk a giccset nézők is unják már kissé, hogy minduntalan megbántódnak, sértődniük kelljen és levelekben ismételni: „szerintünk igenis szép volt!”

Sulyok Erzsébet

Rendelet Romániában a turisták elszállásolásáról

Romániában új törvényerejű rendelet szabályozza az országban ideiglenesen tartózkodó külföldiek elszállásolásának körülményeit. Ennek értelmében magánsemmélyek csak abban az esetben szállásolhatnak el külföldieket, ha azokhoz szoros rokoni kötélekek fűzik: szülőt, gyermeket, testvért, ezek házastársát és gyermekeit. Más esetben magánsemmélyek otthonukban külföldieket nem szállásolhatnak el, sem ellenszolgáltatás fejében, sem anélkül. Tilos a külföldiek részére területet biztosítani kempingezés céljaira is. A törvényerejű rendelet megszegése szabálysértésnek, súlyosabb esetben bűncselekménynek minősül. A szabálysértést 5000—15 000 lei pénzbírsággal büntetik.

A rendelet leszögezi, hogy az országban turistaként vagy más célból ideiglenesen tartózkodó külföldiek elszállásolási körülményeinek megjavítása végett őket szállodákban, motelekben, kempingekben és olyan más szálláshelyeken helyezik el, amelyek szocialista szervezetek kezelésében vannak.

Elhunyt Sonkoly Pál

Agrárproletár szülők gyermeként, nehéz körülmények között nevelkedett. Beszárnya korai halála miatt árvaházba került. Tanítói oklevél birtokában folytatta tanulmányait a szegedi bölcsészettudományi karon, és szerzett orosz szakos tanári oklevelet, majd az egyetem marxizmus-leninizmus tanszékén dolgozott. Az ellenforradalom idején példásan helytállt munkásorként is. A Rektori Hivatal oktatási osztálya vezetőjeként jelentős szerepet játszott a szocialista egyetemi oktatás újjászervezésében, majd az Orosz Intézet oktatójaként dolgozott, 46. éves korában bekövetkezett haláláig. Tudományos munkássága a magyarországi szlovák nyelvjárások, valamint az orosz nyelvörténet kutatására irányult, de szívesen foglalkozott szűkebb páttriájával, Békés megye történetével is. 1946 óta volt a párt áldozatkész tagja.

Szemet a házunk

Egyikük sincs még harmadéves, ügyesek, szorgosak, vidámak. Röviden így jellemezhetjük a DÉLÉP házigyárának „Kompletáció II.” üzemi dolgozó fiatalokat. Valamennyi szegedi paneles házhoz ők állítják össze az ablakokat. Keretek az ÉFPFA-tól, üvegtáblák Salgótarjánból, a Szovjetunióból és Lengyelországból érkeznek, ők meg méretre vágják az üveget és beragasztják a fakeretbe. Két éve alakították ifjúsági brigádot, s névadójuknak Rózsa Ferencet választották. Vezetőjükkel, Horváth Jánossal a tágas, világos csarnokban beszélgetek.

— Szüleim Maroslélen élnek, de én nemrég megköszöntem és Szegedre költöztem albérlésbe.

Még elpanaszolja, hogy nehezen kifizetnie havi ezer forintot a lakásért, aztán a következő tábláért indul.

BALESET NÉLKÜL

Juhász József furúhoz hasonló kisépét tart a kezében, azaz tekeri helyükre a fejecsavarokat. Hallott már arról, hogy ezek a srócok sok bosszúságot okoznak az új házak lakóinak, hogy egy-némelyiket lehetetlen kicsavarni beépítés után, de úgy véli, a hibát máshol kell keresni.

— Úgy gondolom, hogy a panelbe szereléskor egy kicsit torzulnak a keretek. Talán emiatt szorulnak be gyakran a csavarok.

Akár így van, akár nem, annyi bizonyos, hogy Juhász József gondosan, szakértelmel dolgozik. Nyert vele a brigád.

A fal mellett egész sor ablak vár gittelésre, de nem sokáig, mert Horváth János odamegy, és szerénven ragasztani kezd. Ujjával keni fel a gittet az üveg szélére, majd késsel, gyors mozdulatokkal elsimítja. Még egy esetvonnás a nyílegyenes felületen — ezt snájdolásnak nevezik — és jöhet a következő ablak. Az egész művelet mindössze egy-két percig tartott. Már számolgatják, hogy egy ablak összeállításához körülbelül negyedóra kell, hiszen január elseje óta teljesítménybérben dolgoznak.

Faragó Mihály művezető — aki ugyancsak brigádtag — most érkezik a terem túlsó végéből, s elmondja, hogy — bár gyorsan dolgoznak —

mindig szem előtt tartják a munkavédelmi előírásokat. — Mindenki tudja, hogy üveggel bánni veszélyes. A kapkodás, pillanatnyi figyelmetlenség, komoly bajt okozhat. Büszkék vagyunk arra, hogy eddig nálunk még nem történt baleset.

Az ablakokat tőlük a vég-szerelvényezők veszik át. Ők vízvető lemezeket szerelnek rájuk, s lefestik, így kerülnek a házak szemei a félkész raktárba, onnan pedig a „hajóba”.

VERSENYBEN

A DÉLÉP többi brigádjához hasonlóan ők is vállaltak feladatokat a kongresszusi munkaversenyben. Ennek eredményeként loggiafalhoz 140 ablakot, s ajtóüvegeket a tervezett mennyiségen felül. Ily módon nagyban hozzájárultak a zökkenőmentes lakásépítéshez. Ügyelnek arra is, hogy az üveghulladék három százaléka alatt maradjon, s ez további terveikben is szerepel. Az ígért két kommunista műszak helyett háromat teljesítettek, s jó néhány órát töltöttek el társadalmi munkában a már átadott Tabán utcai óvodában is. Üvegeztek, árktókat gázvezetékeknek, járdalapot öntöttek, homokozót építettek. Az újszegedi cseccsemmóthon főorvosának köszönő levele az apróságok körülményeinek javításáról tanúskodik, a városi KISZ-bizottság dicsőítő oklevele pedig a tavalyi — általuk készített — karneváli díszletek sikeréről.

Szabad idejükben jut még tanulásra, sportolásra, és egyéb hasznos elfoglaltságokra is. Eddig négyen érettségiztek, Horváth János most jár marxista középiskolába, Terhes Ambrus pedig építőipari szakközépiskolába. Részt vesznek politikai szemináriumokon, s évente a KISZ-bizottság által szervezett focibajnokságon. Kispuskalövészetre járnak a lőtérre, s kirándulni Mártélyra, Csongrádra. Tavaly előtt nagy mennyiségű vashulladék gyűjtésével tűntek ki, jutalmul ketten, Horváth János és Terhes Ambrus kedvezményes, Leningrádot, valamint Helsinkit is érintő körutazáson vehettek részt.

A lelkes fiatalok tavalyelőtt, az építők napján elnyerték a szocialista brigád címet, vezetőjük pedig tavaly az Építőipar Kiváló Dolgozója kitüntetését. További céljuk a kiváló ifjúsági brigád cím elnyerése, s erre munkájuk, illetve társadalmi tevékenységük alapján komoly esélyük van.

Szirácz József

Kíváncsiság kényelmetlenséggel

Véletlenül kerültem a rohamra indulnak a kíváncsiságukért. Így megy ez egész januárban, lökik-taszalják egymást. A költő szerint a babonák napja a csütörtök. De a kamatot egész évben be lehet írni. Raérszen, kényelmetlenség, mert senki sem veszi el, a kettő, három és öt százalék ugyanúgy jár júliusban, decemberben, mint januárban.

De sokaknak sürgős a megbizonyosodás. — Valóban annyi jár-e, amit ott-hon kiszámított? Vállalják ezért a közelharcot, a kényelmetlenséget... A kíváncsiság határtalan. Én meg arra lennék kíváncsi, hogy nagybátya az egy-két-ezer kamatbeíráto nem hiányzik-e munkahelyéről. Vagy ezért tán szabadságra mennek?

H. M.

A téészek előbbre lépnek

Szerdán Budapestben megkezdődött a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának kétnapos ülése. Szabó István, a TOT elnöke megnyitó előadásában elmondotta: a termelőszövetkezetek az elmúlt évben jól gazdálkodtak, a mezőgazdaság ágazatai közül a tsz-ek fejlődtek továbbra is a legdinamikusabban. A közös gazdaságok mezőgazdasági termelése — nem számítva ide a melléktevékenységet — mintegy 9 százalékkal nőtt, és több mint négy-

milliárd forinttal haladta meg a népgazdasági terv előirányzatát. A szövetkezetek 1975-ben előbbre lépnek: a közös gazdaságok összes termelése, idén a terv szerint meghaladja majd a 100 milliárd forintot.

A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa megtárgyalta a tsz-árkapcsolatok és a termelőszövetkezetek oktatási-művelődéspolitikai helyzetét, és a szakmai képzés növelésének további lehetőségeit.

A TOT ma folytatja ülését. (MTI)